

Høringsinnspill fra Motvind Norge vedrørende EUs fornybardirektiv fra 18. oktober 2023

(EU) 2023/2413

Oppsummering

Hvis EUs reviderte fornybardirektiv vedtas i Norge, vil konsekvensene bli svært inngripende og omfattende. Mange av plan- og bygningslovens prosesser og tidsfrister vil bli overstyrt. Kommunene vil miste kontroll over energiutbyggingen, noe som vil redusere graden av selvråderett. Resultatet blir at store natur- og friluftsområder ødelegges av kraftutbygging.

Det reviderte fornybardirektivets kanskje mest inngripende klausul, er at fornybarprosjekter skal defineres som å være av vesentlig samfunnsmessig interesse. Dette er en definisjon som åpner for systematisk bruk av statlig plan for godkjenning av eksempelvis vindkraftverk.

Fornybardirektivet legger opp til hasteprosesser med svært korte tidsfrister. Om myndighetene ikke lykkes med å overholde gitte frister, åpnes det for automatisk godkjenning av prosjekter. En rekke uklare artikler åpner for at vindkraftutbyggere kan utnytte dette til sin egen fordel. Resultatet blir uvegerlig at innbyggernes rett til deltagelse og innflytelse i konsesjonsprosessene begrenses eller elimineres av EU. Veien legges åpen for miljøkriminalitet og menneskerettsbrudd av den typen vi har bevitnet på Fosen.

Fornybardirektivet er utformet med tanke på europeiske slettelandskap hvor vindkraftutbygging gjør mindre varig skade på geologien enn i norske fjell og heier. Det vil derfor være både meningsløst og svært skadelig for Norge å innføre dette uegnede direktivet. Det vil bare lede til enda en omdreining på forbruksspiralen som driver frem den globale oppvarmingen.

Fornybardirektivet må betraktes som et angrep både på naturen og på rettstaten Norge. Dermed er det også et angrep på vanlige innbyggere i landet. Slik Motvind Norge ser det, er det uakseptabelt å prioritere vindindustriens økonomiske behov fremfor behovene til landets innbyggere. Det er feil å ødelegge det vi har igjen av natur for å dekke EUs umettelige kraftbehov.

Fornybardirektivet må ikke vedtas i Norge, eller i EØS-lovverket. Det må heller ikke innføres bit for bit i våre lover og regler, verken i offentligheten eller på tildekte måter.

Om EUs fornybardirektiv

Fornybardirektivet er initiert og utformet av EU. 2018-versjonen av direktivet inngår i EUs energipakke, og vi må derfor se de foreslåtte endringene i sammenheng med EUs fjerde energipakke.

Norge har vetorett i EØS og kan velge å si nei til direktivet. Selv om vi bruker vetoet, kan vi allikevel velge å implementere deler av direktivet i egne nasjonale regler. Dersom direktivet blir godtatt av alle EFTA-landene i EØS (Norge, Island og Liechtenstein), blir det et EØS-direktiv.

Begrepet «Medlemsstat» nevnes 436 ganger i direktivet og beskriver hvem som gjør hva. Om fornybardirektivet blir et EØS-direktiv, innebærer det at også Norge *må* forholde seg til de samme forpliktelsene og lovmessige påleggene som de 27 medlemsstatene i EU allerede må. NAV-skandalen kan tjene som en påminnelse om hvor galt det kan gå når vi i Norge vedtar EU-direktiver vi ikke forstår konsekvensene av.

Høringsdokumentet er ikke tilgjengelig på norsk

Høringsdokumentet for fornybardirektivet, (EU) 2023/2413, er kun tilgjengelig på EU-språkene og engelsk. Det reviderte fornybardirektivet er preget av en kompleks og utilgjengelig struktur, med svært lange og til dels uforståelige setninger. I tillegg forekommer det en mengde kryssreferanser til andre lover og direktiver, som også kan ha inngripende virkninger. Høringsdokumentet er vanskelig tilgjengelig både for vanlige folk, trente byråkrater og erfarne politikere. Det å skulle sette seg inn alt dette, er en formidabel oppgave som krever høy språklig kompetanse og juridisk forståelse.

Vi må legge til grunn at Energidepartementet i utgangspunktet ønsker en åpen, rettferdig og demokratisk høringsprosess knyttet til endringer i EUs fornybardirektiv. Innbyggerne må vite hva politikerne skal si ja eller nei til, og da må det som presenteres være forståelig for velgerne. Her dreier det seg om et direktiv som vil få massivt inngripende og brå virkninger på eksisterende lovverk og konsesjonsprosesser som er utviklet på basis av [hundre års erfaring](#).

Slik Motvind Norge ser det, fremstår regjeringens høring som lite demokratisk og derfor uakseptabel i sin nåværende form. Vi har derfor sendt krav til departementet om at dokumentene må oversettes til norsk og deretter bli lagt ut for ny høring med to måneders høringsfrist.

Begrensninger med den danske versjonen av høringsdokumentet

Vi har i vårt høringsinnspill tatt utgangspunkt i den danske versjonen av fornybardirektivet. At organisasjoner i Norge skal måtte forholde seg til et komplisert juridisk dokument på et annet språk enn morsmålet, ser vi som svært uheldig for den demokratiske prosessen. Det har ikke vært mulig, innenfor den snevre tidsrammen vi har hatt til rådighet, å foreta en grundigere gjennomgang. Det har heller ikke vært tid til å sjekke de utallige kryssreferansene til andre direktiver, for å avdekke eventuelle ytterligere problemer med fornybardirektivet.

Motvind Norges kommentarer og drøfting av de mest inngripende artiklene vi har avdekket i fornybardirektivet

Oversikten over inngripende punkter i artiklene som følger, er ikke komplett. Det er en rekke andre krav i fornybardirektivet som kan få betydelige negative konsekvenser for Norge. Det har dessverre ikke vært mulig for Motvind Norge å utrede alle disse innen den korte høringstiden vi har hatt til rådighet.

Fornybarprosjekter skal defineres å være av vesentlig samfunnsmessig interesse. Dette vil legge veien åpen for systematisk bruk av statlig plan.

I artikkel 16f står det:

«Senest den 21. februar 2024 og indtil der er opnået klimaneutralitet, sikrer medlemsstaterne i forbindelse med tilladelsesproceduren, at planlægning, opførelse og drift af anlæg til vedvarende energi, sådanne anlægs tilslutning til nettet, selve det tilknyttede net og lagringsaktiver formodes at være af væsentlig samfundsmæssig interesse og tjene den offentlige sundhed og sikkerhed i forbindelse med afvejningen af retlige interesser i de individuelle tilfælde med henblik på artikel 6, stk. 4, og artikel 16, stk. 1, litra c), i direktiv 92/43/EØF, artikel 4, stk. 7, i direktiv 2000/60/EF og artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2009/147/EF. Medlemsstaterne kan under behørigt begrundede og særlige omstændigheder begrænse anvendelsen af nærværende artikel til visse dele af deres område og til visse typer teknologi eller til projekter med bestemte tekniske karakteristika i overensstemmelse med de prioriteter, der er fastsat i deres integrerede nationale energi- og klimaplaner forelagt i henhold til artikel 3 og 14 i forordning (EU) 2018/1999. Medlemsstaterne underretter Kommissionen om sådanne begrænsninger sammen med grundene hertil.»

Medlemsstatene (inkludert Norge, om direktivet vedtas) skal sikre at fornybarprosjekter er av vesentlig samfunnsmessig interesse inntil klimanøytralitet er oppnådd. Dette er et krav som åpner for systematisk bruk av statlig plan for godkjenning av fornybarprosjekter, i kanskje flere tiår fremover. Dermed kan vind- og solkraftprosjekter tvinges igjennom av myndighetene, også når kommunen sier nei, med henvisning til fornybardirektivet. Energidepartementet blir altså planmyndighet i stedet for kommunen.

Det reviderte fornybardirektivet kan bli en blankofullmakt for at myndighetene uten videre, etter press fra utbyggere, kan kjøre statlig plan når konsesjoner tildeles i sol- og vindkraftsaker. Selv om det finnes et visst handlingsrom for å begrense anvendelsen av bestemmelsen, så skal det være unntaksvis og må begrunnes med særskilte omstendigheter.

Artikkel 16f innebærer at fornybardirektivet skal gjelde inntil klimanøytralitet er oppnådd. Ingen vet når det kan skje i et EU med 27 stater, med ulike syn på en rekke saker. Direktivet kan komme til å gjelde i mange tiår fremover, hvor Norge vil være pålagt å ofre naturarealer til kraftproduksjon for å bidra til EUs klimanøytralitet. Det er ikke til å undres over at EU ønsker Norge med på laget.

Artikkel 16f er trolig den mest inngripende av alle forslagene i fornybardirektivet.

Det skal forhåndsutpekes områder for utbygging av fornybar energi

I artikkel 15b står det:

«1. Senest den 21. maj 2025 foretager medlemsstaterne en koordineret kortlægning med henblik på udbredelse af vedvarende energi på deres område for at fastlægge det indenlandske potentiale og det tilgængelige landområde, undergrundsområde, hav- eller indlandsvandområde, alt efter hvad der er nødvendigt for installation af anlæg til vedvarende energi, og den tilhørende infrastruktur, såsom net- og lagerfaciliteter, herunder termisk lagring, som kræves for som minimum at opfylde deres nationale bidrag hen imod Unionens overordnede mål for vedvarende energi i 2030 fastsat i nærværende direktivs artikel 3, stk. 1.»

Videre står det i artikkel 15c

«1. Senest den 21. februar 2026 sikrer medlemsstaterne, at de kompetente myndigheder vedtager en eller flere planer, hvori der som en undergruppe af de i artikkel 15b, stk. 1, omhandlede områder udpeges områder til fremskyndelse af vedvarende energi for en eller flere typer vedvarende energikilder. Medlemsstaterne kan udelukke biomassefyrringsanlæg og vandkraftværker.»

Hver stat skal altså utpeke områder for utbygging av fornybar energi. Dette minner om Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) nasjonale ramme for vindkraftutbygging, som fremprovoserte et folkeopprør i 2019. Det EU foreslår, er imidlertid mye mer omfattende. Selv om fokuset trolig vil bli på sol- og vindkraft, risikerer vi en ny storstilt utbygging av vannkraft, på bekostning av vernede vassdrag. Vannkraft har så høy verdi at mange vil presse knallhardt på for å bygge ut mer. Med et vedtatt fornybardirektiv i hende, vil det kunne bli mulig.

Det oppfordres til hastverk i konsesjonsbehandlingen

I artikkel 16-2 står det:

«2. Senest 30 dage efter modtagelsen af en ansøgning vedrørende anlæg til vedvarende energi beliggende i områder til fremskyndelse af vedvarende energi og senest 45 dage efter modtagelsen af en ansøgningen om tilladelse vedrørende anlæg beliggende uden for fremskyndelsesområder skal den kompetente myndighed anerkende ansøgningens fuldstændighed eller, hvis ansøgeren ikke har fremsendt alle de oplysninger, der er nødvendige for at behandle ansøgningen, anmode ansøgeren om at indgive en fyldestgørende ansøgning uden unødigt ophold. Datoen for den kompetente myndigheds anerkendelse af ansøgningens fuldstændighed gælder som tilladelsesprocedurens startdato.»

NVE og kommunene skal kun få en måned til rådighet for å svare på om de vil akseptere søknader om fornybar kraftutbygging i forutbestemte områder. Utenfor forutbestemte områder skal fristen være på 45 dager. Dette er svært korte frister.

Om de foreslåtte tidsfristene vedtas, legges det til rette for at mange dårlige konsesjonssøknader kan slippe igjennom overarbeidede administrasjoner i NVE og kommunene. Prosessen med melding, tidlig kontakt med kommuner og konsultasjonsplikt i samiske områder vil ikke kunne gjennomføres. For kommuner vil det i praksis ikke være

mulig å gjennomføre politisk behandling i kommunestyret i forbindelse med søknader. Vanlige innbyggere i kommunene vil ikke få tid til å involvere seg.

Om kommunen ikke svarer innen den korte tidsfristen, stilles det krav, jf. artikkel 16-2 + 16a-6, om at søknaden automatisk skal godkjennes. Kommunens myndighet kan i verste fall bli fullstendig eliminert allerede på det første trinnet i konsesjonsprosessen.

Videre står det i artikkel 16-6:

«6. Medlemsstaterne sikrer, at administrative klager og søgsmål i forbindelse med et prosjekt til utvikling af anlæg til vedvarende energi, anlæggets tilslutning til nettet og de aktiver, der er nødvendige for udviklingen af de energiinfrastrukturnet, som er nødvendige for at integrere energi fra vedvarende energikilder i energisystemet, herunder klager og søgsmål, der vedrører miljøaspekter, underkastes den hurtigste administrative og retslige procedure, der findes på det relevante nationale, regionale og lokale plan.»

Direktivet oppfordrer til hastverk på alle plan og i alle prosesser. Det blir lite eller ingen tid til innhenting av kunnskap – og enda mindre tid til å fremskaffe ny kunnskap.

Det skal etableres ett års tidsfrist for konsesjonsbehandling for vindkraft i utpekte områder

I artikkel 16a-1 står det:

«1. Medlemsstaterne sikrer, at den tilladelsesprocedure, der er omhandlet i artikkel 16, stk. 1, ikke overstiger 12 måneder for projekter for vedvarende energi i områder til fremskyndelse af vedvarende energi. For projekter om vedvarende offshoreenergi må tilladelsesproceduren ikke må overstige to år. Hvis det er behørigt begrundet i ekstraordinære omstændigheder, kan medlemsstaterne forlænge disse perioder med op til seks måneder. Medlemsstaterne oplyser udvikleren af projektet klart om de ekstraordinære omstændigheder, der begrunder en sådan forlængelse.»

I artikkel 16b-1 står det:

«1. Medlemsstaterne sikrer, at den tilladelsesprocedure, der er omhandlet i artikkel 16, stk. 1, ikke overstiger to år for projekter for vedvarende energi uden for områder til fremskyndelse af vedvarende energi. I tilfælde af projekter om vedvarende offshoreenergi må tilladelsesproceduren dog ikke overstige tre år. Hvis det er behørigt begrundet i ekstraordinære omstændigheder, herunder hvis de kræver forlængede perioder, der er nødvendige med henblik på vurderinger i henhold til gjældende EU-miljølovgivning, kan medlemsstaterne forlænge begge disse perioder med op til seks måneder.»

Konsesjonssøknader skal hastes igjennom med uansvarlig korte tidsfrister.

Konsesjonsprosessen, som frem til nå har tatt seks til sju år, skal nå gjennomføres i løpet av 12 måneder i områder forhåndsutpekt til fornybar energi (16a-1). Fristen er to år utenfor de forhåndsgodkjente områdene (16b-1), men kan forlenges med seks måneder.

Dette og de påfølgende punkter i denne artikkelen, vil medføre en betydelig overkjøring av plan- og bygningslovens prosesser. Plan- og bygningsloven er utformet for at prosesser ikke skal gå for fort, slik at folk skal få tid til å sette seg inn i saker og reagere. Knappe tidsfrister

vil åpne for slett og mangelfullt arbeid i forbindelse med konsesjonssøknader både på land og hav.

Konsesjonssøknader er unntatt krav om miljøkonsekvensutredning

I artikkel 16a-3 står det:

«3. Uden at det berører nærværende artikels stk. 4 og 5, og uanset artikel 4, stk. 2, i og punkt 3, litra a), b), d), h) og i), og punkt 6, litra c), alene eller sammenholdt med punkt 13, litra a), i bilag II til direktiv 2011/92/EU, er, med hensyn til projekter vedrørende vedvarende energi, nye ansøgnings om anlæg til vedvarende energi, herunder anlæg, der kombinerer forskellige typer energi for vedvarende energi og repowering af kraftværker til vedvarende energi, i udpegede områder til fremskyndelse af vedvarende energi for den relevante teknologi, samplaceret energilagring såvel som sådanne anlægs og sådan lagrings tilslutning til nettet, undtaget fra kravet om at foretage en særlig miljøkonsekvensvurdering i henhold til artikel 2, stk. 1, i direktiv 2011/92/EU, forudsat at disse projekter overholder nærværende direktivs artikel 15c, stk. 1, litra b).»

Dette er en lang og nesten uleselig setning som røper at nye søknader om fornybar energi, under noen forutsetninger, vil være unntatt fra kravet om å foreta en særlig miljøkonsekvensutredning i forhåndsutpekte områder for fornybar energi. Kraftnett for fremføring av fornybar energi kan også unntas fra miljøkonsekvensvurdering, dersom det er nødvendig for å fremskynde utbygging av fornybar energi. Konsekvensutredninger lokalt vil bli erstattet av mer overfladiske *screening*-prosesser, som forteller lite om områdenes faktiske naturverdier.

Implementering av 16a-3 vil medføre at det etableres en forvaltningspraksis hvor man fraviker etablerte rutiner og behandlingsprosesser for tiltak under plan- og bygningsloven. Dette bryter, som mye annet i direktivet, med norske forvaltningsprinsipper og lover.

Prosjekter skal automatisk kunne godkjennes basert på *screening*-prosesser

I artikkel 16a-4, 5 og 6 står det:

«4. De kompetente myndigheder gennemfører en screeningproces af de ansøgninger, der er omhandlet i nærværende artikels stk. 3. Formålet med screeningen er at fastslå, om der er stor sandsynlighed for, at projekterne for vedvarende energi i betragtning af de berørte geografiske områders miljøfølsomhed vil give anledning til væsentlige uforudsete skadelige virkninger, som ikke er blevet påpeget i forbindelse med den miljøvurdering af planen eller planerne om udpegning af områder til fremskyndelse af vedvarende energi [...]

5. Efter screeningprocessen godkendes de i nærværende artikels stk. 3 omhandlede ansøgninger ud fra et miljømæssigt perspektiv, uden at der kræves en udtrykkelig afgørelse fra den kompetente myndighed, medmindre den kompetente myndighed træffer en behørigt begrundet administrativ afgørelse, der angiver behørige grunde baseret på klar dokumentation om, at der er stor sandsynlighed for, at et givet projekt i betragtning af det berørte geografiske områdes miljøfølsomhed vil få betydelige

uforudsete skadelige virkninger, som ikke kan afbødes med de foranstaltninger, der er angivet i planen eller planerne om udpegning af områder til fremskyndelse af vedvarende energi, eller som udvikleren af projektet har foreslået.»

6. I tilladelsesproceduren for de ansøgninger, der er omhandlet i stk. 1 og 2, sikrer medlemsstaterne, at manglende svar fra de relevante kompetente myndigheder inden for den fastsatte frist medfører, at de specifikke mellemliggende administrative skridt skal betragtes som godkendt, medmindre det pågældende projekt for vedvarende energi er omfattet af krav om en miljøkonsekvensvurdering i henhold til stk. 5, eller hvis princippet om administrativ stiltiende godkendelse ikke findes i den pågældende medlemsstats nationale retssystem. Nærværende stykke finder ikke anvendelse på endelige afgørelser om resultatet af tilladelsesproceduren, som skal være udtrykkelige. Alle afgørelser gøres offentligt tilgængelige.

Det skal gennemføres *screening*-prosesser for å fastslå om fornybarprosjekter, eksempelvis vindkraft, vil medføre stor sannsynlighet for uforutsette skadelige miljøvirkninger. Etter at den overfladiske *screening*-prosessen er utført, kan prosjektet uten videre godkjennes fra et miljømessig perspektiv uten at det kreves en avgjørelse fra kompetent myndighet. Om myndighetene ikke rekker å svare innen tidsfristen, skal den aktuelle søknaden automatisk betraktes som godkjent (punkt 6).

Bruken av for eksempel uttrykket «stor sannsynlighet» (punkt 5) er et rødt flagg som peker på en innebygd vilkårlighet. Denne vilkårligheten skaper usikkerhet som kan brukes for å omgå krav og presse fornybarprosjekt raskt igjennom systemet, uten at verken myndigheter eller berørte parter oppfatter hva som skjer før det er for sent.

Innføres dette, vil mange av kontrollfunksjonene i dagens konsesjonsprosesser elimineres og erstattes av overfladiske *screening*-prosesser utført i hastemodus, med omfattende muligheter for manipulasjon. Den etablerte konsesjonsprosessen for vindkraft under plan- og bygningsloven vil elimineres. Dette vil i praksis være et stort skritt bakover både for naturforvaltningen og all annen forvaltning. Ikke minst vil det bryte med mange av landets etablerte prinsipper for rettferdighet og ryddighet i forvaltningen. Resultatet vil uvegerlig bli tapt tillit til forvaltning og myndigheter - og mer politikerforakt.

Hastebehandling av nettilkobling ved *repowering*

I artikkel 16c-1 står det:

«1. Hvis repowering af et kraftværk til vedvarende energi ikke medfører en forøgelse af dets kapacitet med mere end 15 %, og med forbehold af enhver vurdering af eventuelle miljøvirkninger som krævet i henhold til stk. 2, sikrer medlemsstaterne, at tilladelsesprocedurer for tilslutning til transmissions- eller distributionsnettet ikke overstiger tre måneder efter ansøgning til den relevante enhed, medmindre der er begrundede sikkerhedsbetænkeligheder, eller systemkomponenterne er teknisk inkompatible.»

Ved *repowering* av eksisterende kraftverk skal nettilkobling godkjennes innen tre måneder dersom kapasiteten ikke økes med mer enn 15 %.

Vi minner om at Norge allerede har store utfordringer med nettilkobling, i tillegg til omfattende konflikter rundt ny nettutbygging. Det å innføre hasteprosesser som kan medføre vedtak som fører til ytterligere tekniske problemer i nettet, er lite klokt.

Utbygger kan kjøpe seg fri fra naturhensyn

I artikkel 16c-4 står det:

4. Hvis screeningprocessen viser, at der er stor sandsynlighed for, at et projekt vil give anledning til de væsentlige uforudsete skadelige virkninger som omhandlet i stk. 3, sikrer den kompetente myndighed på grundlag af eksisterende data, at der anvendes passende og forholdsmæssige afbødende foranstaltninger for at imødegå disse virkninger. Hvis det ikke er muligt at anvende sådanne afbødende foranstaltninger, sikrer den kompetente myndighed, at operatøren træffer passende kompensationsforanstaltninger for at imødegå disse virkninger, hvilket, hvis der ikke findes andre forholdsmæssige kompensationsforanstaltninger, kan tage form af en økonomisk kompensasjon for artsbeskyttelsesprogrammer for at sikre eller forbedre de berørte arters bevaringsstatus.

I artikkel 16c-5 står det videre:

«Sådanne projekter for vedvarende energi skal underkastes en miljøkonsekvensvurdering ... Hvis medlemsstaterne undtager vind- og solcelleprojekter fra de pågældende vurderinger, skal operatøren vedtage forholdsmæssige afbødende foranstaltninger eller, hvis sådanne afbødende foranstaltninger ikke er tilgjengelige, kompensationsforanstaltninger, som kan tage form af økonomisk kompensasjon, hvis der ikke findes andre forholdsmæssige kompensationsforanstaltninger, for at imødegå skadelige virkninger. Hvis disse skadelige virkninger påvirker artsbeskyttelsen, betaler operatøren en økonomisk kompensasjon for artsbeskyttelsesprogrammer, så længe anlægget på grundlag af vedvarende energi er i drift, for at sikre eller forbedre de berørte arters bevarelsesstatus.»

Om arter trues, kan tiltakshaveren betale seg fri. Lykkes det ikke å finne avbøtende tiltak for berørte arter, kan man likevel få konsesjon gjennom å bidra økonomisk til

artsbeskyttelsesprogram. Dette bryter tydelig med det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold (Naturavtalen) som Norge har forpliktet seg til å etterleve.

I EU er det vedtatt et nytt prinsipp kalt OPI (Overriding Public Interest), som kan minne om artikkel 16f i EUs forslag til revidert fornybardirektiv. OPI innebærer at fornybar energi skal kunne prioriteres foran miljøhensyn.

[Lobbyorganisasjonen Wind Europe](#) beskriver det slik:

«A key element in the new rules is Overriding Public Interest (OPI) which applies when projects get challenged in court. Crucially, it reconfirms and clearly defines which permits need to be provided within the 2-year deadline. It requires Governments to digitalise their permitting procedures. And for impacts on biodiversity, developers now have to take the whole population of a species into consideration instead of individual animals.»

Eksempelet med OPI illustrerer en av de mange uheldige konsekvensene fornybardirektivet kan få.

Norge pålegges å etablere minst tre felles fornybarprosjekter med andre land

I artikkel 9 står det:

«1a. Senest den 31. december 2025 aftaler hver medlemsstat at etablere en ramme for samarbejde om fælles projekter med en eller flere andre medlemsstater med henblik på produktion af vedvarende energi i overensstemmelse med følgende:

- a) Senest den 31. december 2030 bestræber medlemsstaterne sig på at aftale at etablere mindst to fælles projekter
- b) Senest den 31. december 2033 bestræber medlemsstater med et årligt elforbrug på mere end 100 TWh sig på at aftale at etablere et tredje fælles projekt.

Udpegningen af fælles projekter om vedvarende offshoreenergi skal være i overensstemmelse med de behov, der er identificeret i de strategiske integrerede offshorenetudviklingsplaner på højt plan for hvert havområde, jf. artikel 14, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/869 (*8) og i den tiårige EU-dækkende netudviklingsplan som omhandlet i artikel 30, stk. 1, litra b) i forordning (EU) 2019/943, men kan gå ud over disse behov og kan inddrage lokale og regionale myndigheder og private operatører.»

Siden Norge har et årlig el-forbruk på mer enn 100 TWh, betyr dette punktet at vi skal forplikte oss til å samarbeide med andre land om minst tre store fornybarprosjekter. Slike samarbeidsprosjekter kan tenkes å være hydrogen- eller ammoniakkproduksjon, havvindprosjekter som strekker seg over landegrenser eller havvindprosjekter i Norge med kabler direkte til andre land.

Regjeringen har i flere år vært kjent med innholdet i den reviderte versjonen av direktivet. Det samarbeidet EU ønsker er allerede iverksatt når det gjelder hydrogen- og ammoniakkproduksjon, hvor ammoniakk skal produseres fra vindkraft og eksporteres til Europa. Dette har skjedd uten at nasjonale myndigheter har informert om hva de egentlig gjør, og uten noe slags offentlig diskusjon omkring kostnader. Verken direkte eller indirekte konsekvenser for Norge er belyst. Det store forbruket av natur- og friluftarealer som er nødvendig for denne svært kraftkrevende produksjonen, har det vært taust om.

Data fra Statnett viser at man, hovedsakelig de siste tre årene, har tildelt nettkapasitet for kraftuttak til ammoniakk- og hydrogenfabrikker tilsvarende et uttak på opptil 20 TWh. I tillegg kommer 27 TWh samlet til datasenter, batterifabrikker og elektrifisering av sokkelen. Totalt er opptil 47 TWh er reservert i kraftnettet for disse «grønne» industriene og tiltakene. Gjennomsnittlig kraftoverskudd har de siste årene har ligget på 15 TWh. Sett i lys av dette, fremstår regjeringens kraftpolitikk som både uansvarlig og absurd. EUs foreslåtte endringer i fornybardirektivet er allerede er i ferd med å forårsake store problemer knyttet til kraftforsyningen.

Summariske konsekvensutredninger for havvind

Havvind nevnes flere steder i fornybardirektivet. Kunnskapsgrunnlaget knyttet til havvind i norske farvann er imidlertid svært tynt. Direktivet legger til rette for tildeling av havvindkonsesjoner på basis av summariske og overordnede konsekvensutredninger. Det legges opp til at mangelfullt utredede prosjekter skal hastes gjennom, på tvers av naturhensyn og på tvers av interessene til fiskerinæringen.

Friluftsliv og folkehelse blir ikke tatt i betraktning

Verken friluftsliv eller folkehelse er berørt i fornybardirektivet, noe som bekymrer Motvind Norge. Friluftslivet står kanskje sterkere i Norge enn i andre europeiske land. Direktivet tilsidesetter momenter som er av høy betydning for innbyggere i Norge, og også for turistnæringen vår.

Naturkrisen blir ikke tatt på alvor

Selv om NATURA 2000 områder nevnes noen steder i dokumentet, blir verken naturkrisen eller Montreal-avtalen (2022) drøftet i tilstrekkelig grad i direktivet. Det eneste vi finner er enkelte fraser og setninger av festtale-kvalitet. Naturkrisen synes å være fraværende i ånd og handling.

Fornybardirektivet er direkte i strid med mange av intensjonene og forpliktelsene i Montreal-avtalen. Tiltak som planlegges gjennom direktivet vil føre til en kraftig forverring av naturkrisen grunnet det store forbruket av natur og mineraler det legges opp til.

Norge vurderes som en råvareproduserende koloni som skal redde EU

Det fremgår tydelig av direktivet at Norge skal stille til veie store naturarealer som skal brukes til vindkraft for å forsyne land som Tyskland med hydrogen og ammoniakk. Dette synes å være et viktig mål for EU. Tyskland har stengt ned sin kjernekraft, og Norge skal derfor brukes som råvareproduserende koloni.

I Norge har vi gjennom de siste hundre årene, bygd opp en omfattende kunnskap- og forvaltningskultur knyttet natur- og miljøvern. Nå virker det som det meste av dette skal tilbakestilles femti år ved hjelp av et EU-direktiv. EU vil ha adgang til norske kraftressurser og norske naturarealer som innsatsfaktor for produksjon av kraft, ammoniakk og

datasenterkapasitet. Norges oppgave blir å grønnvaske EU samtidig som vi raserer siste rest av europeisk villmark.

Umiskjennelig preg av fornybarbransjens påvirkning

Det sier seg selv at EUs fornybardirektiv også er påvirket av vindkraftbransjens mektige og mange EU-lobbyister. Disse har i mange år gitt uttrykk for at de ønsker adgang til norske arealer for å ekspandere sitt marked for vindindustri.

Et [sitat fra lobbyorganisasjonen Wind Europe](#) gir innblikk i deres tilfredshet med direktivet:

«WindEurope CEO Giles Dickson said: «Permitting bottlenecks remain one of the biggest barriers for the expansion of wind energy. Without more permits more quickly we just won't reach the new 42.5% renewables target. The revised Renewable Energy Directive should really help speed things up. Many Member States have already started simplifying their permitting rules and procedures in line with last year's EU Emergency Measures. They should now implement the new Directive asap [...]»

Basert på Fornybar Norges høringsuttalelse til dette direktivet, kan det heller ikke være tvil om at vindkraftbransjen i Norge ønsker å rive konsesjonssystemet i fillebiter, innføre uansvarlige hurtigprosesser og svekke konsekvensutredningene enda mer. Dette bryter med alt de har sagt og lovet tidligere.

Kampen for å sikre seg nye konsesjoner for vindkraft foregår allerede nå over hele Norge i et arealomfang som er både ansvarsløst og uten sidestykke i landets historie.

Tilpasningen til direktivet har pågått i flere år

Regjeringen har kjent til innholdet i den reviderte versjonen av fornybardirektivet lenge, og tilpasningen til det nye rammeverket har begynt for lenge siden. Hydrogen- og ammoniakksatsingen er et eksempel på et tiltak som er iverksatt uten at regjeringen har fortalt at dette er en tilpasning til et EU-direktiv. De nasjonale myndighetene bare gikk i gang uten at vi fikk en offentlig debatt omkring hva som skjedde og hva det ville koste og medføre av ulemper.

Det har også over natten oppstått et voldsomt press om å bygge ut vindkraft i Finnmark, drevet frem av beslutningen om å elektrifisere Melkøya. Er det slik at regjeringen uformelt har utpekt Finnmark og Troms som testområder for EUs hurtigtog for vindkraftutbygging?

Energi er samfunnets viktigste innsatsfaktor. Vi må derfor ha full åpenhet og en informert offentlig debatt før energidirektiver vedtas. Vi trenger transparens i kraftdebatten. Den pågående høringen er dessverre et eksempel på det motsatte.

Voldsomt overforbruk av materialer og mineraler

Målene i fornybardirektivet vil kreve voldsomme investeringer og et enormt forbruk av mineraler, noe som belyses i en [rapport fra IEA](#). Mineralbruken er så omfattende at det kan være grunn til å spørre seg om det EU foreslår her i det hele tatt kan la seg gjennomføre. Gjennom å skape en nesten ubegrenset etterspørsel etter mineraler og metaller til vindturbiner og batterier, vil EU kunne bli en indirekte pådriver for massiv miljøforurensing, korrupsjon,

krig og barnearbeid i land med dårlig utviklede økonomier og udemokratiske styresett. Norge bør ikke være delaktig i dette.

I tillegg risikerer vi, i et globalt perspektiv, å drive opp klimagassutslippene gjennom å akselerere fossildrevne prosesser som driver både mineralutvinning og produksjon av vindturbiner i land med fossilbaserte kraftsystemer. Ressursbehovet for lagringsmedia som skal til for å støtte opp om den uregulerbare vind- og solkraften, vil bidra ytterligere.

EUs fornybardirektiv vil i tillegg forsterke de avfallsproblemene vi allerede har med ødelagte deler fra vind- og solkraftverk som ikke lar seg resirkulere og som derfor lagres i deponier over hele verden. Dette er ikke bærekraftig, og det er heller ikke noe vi ønsker å overlate til våre etterkommere.

Norge kan bli presset til å overoppfylle egne fornybarmål for å hjelpe EU

I artikkel 3-1 står det:

«1. Medlemsstaterne sikrer i fællesskab, at andelen af energi fra vedvarende energikilder senest i 2030 udgør mindst 42,5 % af Unionens endelige bruttoenergiforbrug.

Medlemsstaterne bestræber sig i fællesskab på at øge andelen af energi fra vedvarende energikilder til 45 % af Unionens endelige bruttoenergiforbrug i 2030.»

Norge har allerede en fornybarandel på 75,28 % (2022). Vi har for lengst oppnådd EUs mål om at 42,5 % av den kraften vi bruker skal være fornybar. EUs fornybardirektiv pålegger imidlertid at vi fortsette utbyggingen helt til EU er klimanøytralt.

Selv om Norge skulle oppnå en fornybarandel på 100 %, kan EU likevel fremdeles presse oss til å produsere mer, til eksport, for at EU skal nå sine mål.

Klimakrisen og naturkrisen må løses samtidig. Da kan vi ikke ødelegge naturen og tro at det skal redde klimaet. Skal vi underkaste oss EUs feilslåtte energipolitikk? Eller skal vi styre ut fra våre tradisjonelle etablerte verdinormer for å ta vare på de unike naturverdiene som vi forvalter på vegne av en hel verden?

Vi kan utnytte den kraften vi har bedre, og satse på innovasjon innen teknologier som gjør en forskjell.

Slik Motvind Norge ser det, kan ikke økt forbruk av natur inngå i et reelt grønt skifte. Det finnes andre og bedre løsninger for å sikre energiforsyningen. Vi ønsker økt satsning på energieffektivisering, oppgradering av den vannkraften vi allerede har og solkraft på bygninger, som beskrevet i rapporten [«Energipolitikk på naturens premisser»](#).

Innovasjon er også viktig for å lykkes med utfasing av fossil energi. Norge bør derfor satse på å utvikle CCS (karbonfangst og lagring), biogass og geotermisk energi. Innen disse områdene har vi et stort behov for videreutvikling av teknologi, og oppskalering for å redusere kostnader. Her kan vi gjøre en virkelig forskjell for å redusere utslipp, friggi kraft i bruk og utvikle nye og mer bærekraftige energikilder.

Konklusjon

Fornybardirektivet vil føre Norges energipolitikk- og arealforvaltning langt ut av takt med resten av samfunnets forventninger. Vi kan ikke tillate et tilnærmet frislipp for kraftutbyggere. Demokratiet og rettsstaten må få tid og anledning til å virke, også når det gjelder energiforsyning og tilgang til naturarealer. Energiforsyningen er for viktig for Norge til at den kan overlates til et forvaltningsregime som er utviklet av fjerne byråkrater i Brussel og som hovedsakelig styres av EUs interesser. Fornybardirektivet må derfor avvises fullstendig.